

TÜRKİYE'DE FAİZ ÖDEMELERİ

Uygulanacak Kanun

Türkiye'de faiz ödemeleri, 4 Aralık 1984 tarihinde kabul edilen 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun, 22 Nisan 1922 tarihinde kabul edilen 818 sayılı Borçlar Kanunu ve 29 Haziran 1956 tarihinde kabul edilen 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Sevinde ÇAVUŞOĞLU
Avukat

Faiz Çeşitleri:

Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'da faiz çeşitleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Kanuni Faiz
- Temerrüt Faizi
- Mürekkep Faiz
- Yabancı Para Borcunda Faiz

Kanuni Faiz: Faiz miktarı kanunla değiştirilir. Mesela; borçlu, borcunu ödemeye o güne kadar gecikmelerin faizi ile ödemekle yükümlüdür. Kanuni faiz, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından belirlenir.

Bakanlar Kurulu, bu oranı aylık olarak belirlemeye yetkilidir. Kanuni faiz oranı, sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça yıllık %9 oranı üzerinden hesaplanır.

Temerrüt Faizi: Muayyen alacak için borçlunun ödeyeceği en yüksek faiz oranıdır. Sözleşme ile aksi kararlaştırılmadıkça yıllık faiz oranı uygulanır. Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 2. Maddesine göre, temerrüt faizi miktarının sözleşmede kararlaştırılmadığı hallerde, akdi faiz miktarı yıllık faiz oranının üzerinde ise, temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.

Mürekkep (Birleşik Faiz): Daha önceki yatırımlardan elde edilen faizdir. Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 3. Maddesine göre, kanuni faiz ve temerrüt faizi hesaplanırken mürekkep faiz yürütülemez.

Yabancı Para Borcunda Faiz: Sözleşmede daha yüksek akdi ya da gecikmez faizi kararlaştırılmadığı hallerde, yabancı para borcunun faizinde Devlet bankalarının o yabancı para ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faiz uygulanır.

Faizin İşlemeye Başlaması

Türk hukukunda faizin başlangıç tarihi aşağıdaki gibidir:

- Sözleşmede belirlenen tarih
- Temerrüt tarihi
- İhtar veya ihbar tarihi
- İhtar ya da ihbarda belirlenen tarih

- Dava veya takip tarihi
- Davaya müdahale ya da müdahale talep tarihi
- Vadenin bitimi tarihi
- Bakiyenin tespiti tarihi
- Belirlenen vade tarihi
- Haksız fiil tarihi
- Fesih tarihi
- Fesih tarihi
- Sermayenin ödenmesi tarihi

Faizin Durması

Temerrüt, dava ve takip, haksız fiil veya sözleşmede belirlenen tarihten itibaren işlemeye başlayan faiz, aşağıda belirtilen bazı kanuni olguların gerçekleşmesi ile son bulur:

- Aciz vesikası
- Faizsiz Konkordato Sözleşmesi
- Zamanaşımı
- Hüküm
- Borçlunun iflası

Faizin Kesilmesi

Yüklenilen edimin, taahhüt edildiği biçimde ve süresinde yerine getirilmemesi sonucu kanun, sözleşme, örf ve adet gibi hukuki sebeplerle işlemeye başlayan faiz; ifa, yenileme, takas, ibra ve benzeri temel borç ilişkisini etkileyen tek veya iki taraflı hukuki işlemlerle kesilir. Faizin kesilmesi ile işlemiş faizlerin tümü ortadan kalkar. Faizin durması ile kesilmesi arasındaki fark budur.

Faizi ortadan kaldıran sebepler Borçlar Kanunu'nda aşağıdaki gibi belirtilmektedir:

- Borcun ifası
- İbra
- Yenileme
- Alacaklı ve Borçlu sıfatlarının birleşmesi
- İmkânsızlık
- Takas
- Hak düşürücü süre

Faiz ve Teminatlar

Türk hukuk siteminde rehin, kefalet sözleşmesi ve teminat mektupları fer'i haklar için güvence kurumları olarak kabul edilir. Bu güvence kurumlarının çeşitli kanunlarda belirtilmiş sıkı şekil şartları vardır. Örneğin; kefalet sözleşmesi yazılı olmalıdır ve kefilin sorumluluk sınırı gösterilmiş bulunmalıdır. Teminat mektubu vadenin bitimi tarihinde ödenmiş olmalıdır, vade bitimine dek ödenmez ise temerrüt faizi gündeme gelir.

Zamanaşımı

Borçlar Kanunu'nun 128. Maddesine göre, zamanaşımı borcun muacceliyet tarihinden itibaren işlemeye başlar. Zamanaşımının başlaması için ihbar, ihtar gibi işlemlerin ifasına gerek yoktur.

Zamanaşımının durması, yasal durumun devamı süresince işlemeyip durmuş olması ve yasadaki durumun ortadan kalkması ve bu halin ortaya çıkmasından önceki sürenin durması durumudur. Velayet, vesayet, borçlunun intifa hakkı, Türk mahkemesi önünde dava açma hakkından yoksunluk gibi sebepler zamanaşımının durması sebepleridir.

Zamanaşımının kesilmesi durumunda ise, borcun bir senette ikrar edilmesi ve borcun bir hükümlle sabit olması halleri dışında, kesildiği tarihten önceki işlemiş zamanların tümü ortadan kalkar.

Borçlar Kanunu'nun 133. Maddesi ve Türk Ticaret Kanunu'nun 662. Maddesine göre zamanaşımı kesilme sebepleri:

- Borcun ikrar edilmesi
- Faiz borcunun ödenmesi
- Kısmi ifa
- Gayrimenkul rehini verilmesi
- Kefil gösterilmesi
- Alacağın dermeyeran edilmesi
- İcra takibinde bulunulması
- Alacağın iflas masasına kaydettirilmesi

Kanuni faiz ve temerrüt faizi on yıllık zamanaşımına tabidir.

Sevinde ÇAVUŞOĞLU
Avukat